

Eteläsavolainen hanke

HYVOKE

Hyvinvointiosaamisen kehittäminen
kuntien päätöksenteossa ja johtamisessa

Mikkelin seutuhanke

AleAlko Alueellinen ehkäisevä
alkoholistrategia

Yhteistyöllä eteenpäin päihdetyössä

Savonlinna 18.5.2005

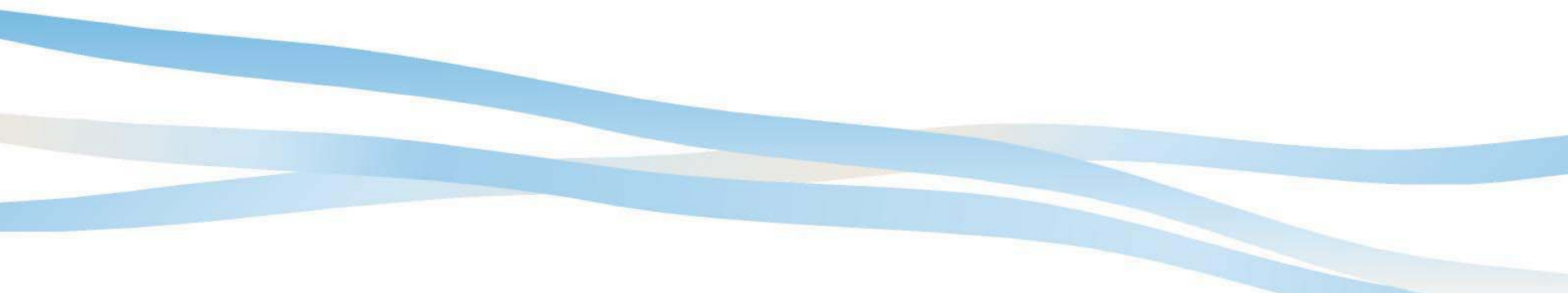
Lehtori Pirjo Pikkarainen

Mikkelin ammattikorkeakoulu

EUROOPAN YHTEISÖ
Rakennerahastot

AleAlko avainsanat

- Päihdetyö (ehkäisevä ja korjaava)
 - Seudullinen yhteistyö
 - Johtaminen ja kehittäminen
 - Hyvinvointiosaaminen
 - Strateginen osaaminen
 - Päihdestrategia
-

AleAlko tavoitteet

➤ päätaavoite:

- alueellisen alkoholistrategian laatiminen

➤ osataavoitteet:

- kuntien hyvinvointiosaamisen lisääntyminen
- kuntakohtaisten strategioiden laatiminen tai päivittäminen
- kuntayhteistyön lisääntyminen
- terveysalan ammattikorkeakoulutuksen hyvinvointiosaamisen lisääntyminen

AleAlko –hanke liittyy

- Alkoholiohjelma 2004-2007
- TATO 2004-2006
- Terveys 2015
- Hyvinvointi 2015
- Kansallinen terveyshanke
- Sosiaalialan kehittämishanke
- Maakuntaohjelma/Mikkelin aluekeskusohjelma
- Kuntakohtaiset hyvinvointistrategiat
- Päihdetyön laatusuosituksset
- Lait ja asetukset

MIKSI SEUDULLINEN STRATEGIA ?

- Etelä-Savo on maan päihdeongelmallisinta aluetta
- Kunnissa erilaiset taloudelliset ja osaamisresurssit päihdetyöhön
- Palvelujen saatavuudessa kuntakohtaisia eroja
- Päihdeongelmaisen palveluketju on pirstaleinen, aukkoinen, saumallinen ja satunnainen
- Seutuyhteistyöllä tavoitellaan parempaa ja vaikuttavampaa palvelua sekä palveluketjun kustannusten hillintää

SEUTUYHTEISTYÖN HAASTEITA

- kulttuurin kehittäminen: yhteinen visio, arvopohja, säännöt, luottamus, yhteisymmärrys
- hallintokulttuurista kumppanuuskulttuuriin
- koko palvelujärjestelmän uudelleen arviointi
- alueellinen toimielin, joka vastaa kokonaisuuden hallinnasta ja koordinoinnista
- ohjaus- ja johtamisjärjestelmä
- rahoitus ja kustannusten jakaminen
- osaavan henkilöstön saanti ja pysyminen päihdetyössä

Päihdepalvelujen seudullisen mallin hyödyt

(Päihdepalvelujen laatusuositukset 2002)

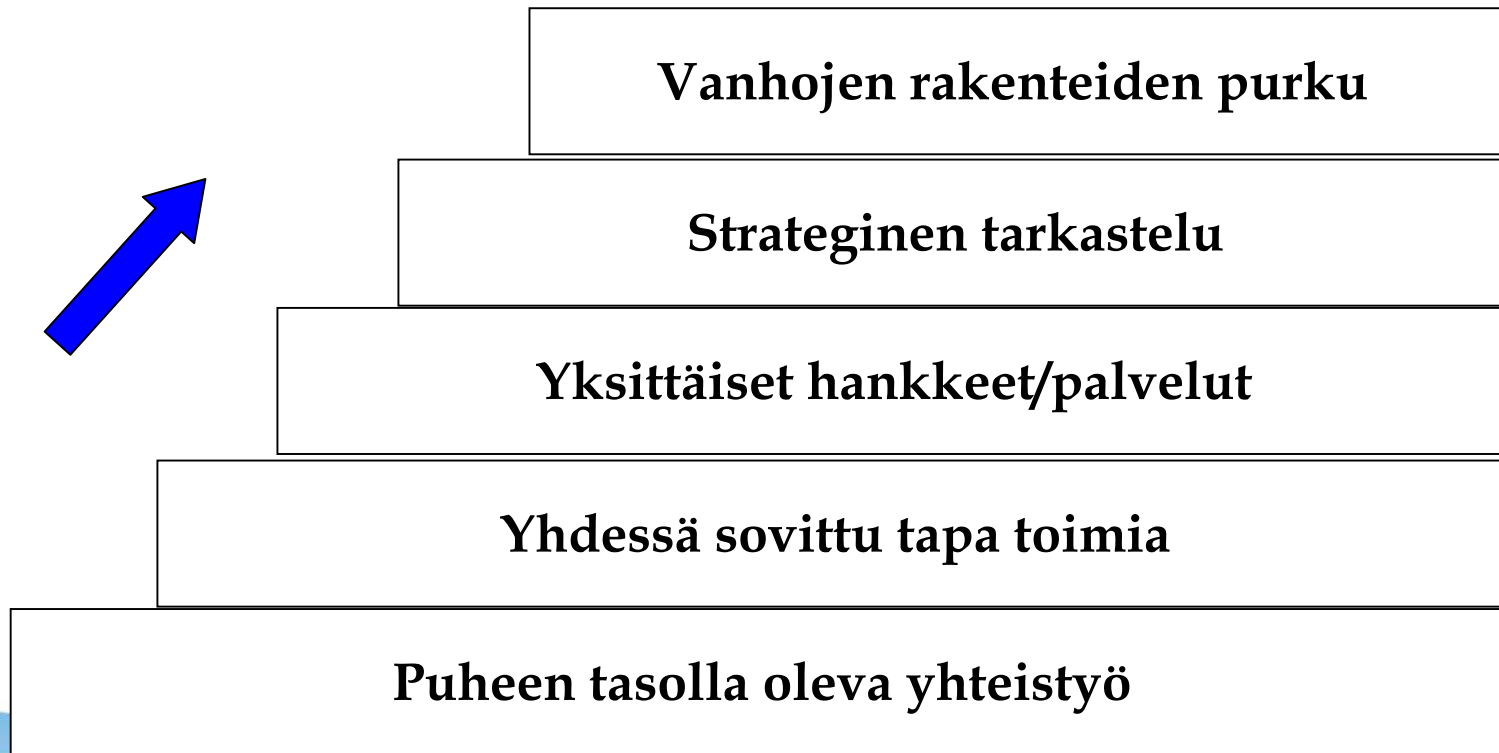
- olisi mahdollista määritellä/ sopia kohtuullinen palvelujen taso sitomalla palvelujen määrä ja laatu päihteiden kulutuksen muutoksiin
- olisi mahdollista päästä astetta alempiin kustannuksiin, kun seudullista palvelukokonaisuutta olisi mahdollista arvioida ja käyttää kokonaisuutena (läpinäkyvyys)
- kustannussäästöjä syntyisi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, kun asiakastyön voimavarat voitaisiin keskittää kokonaan hoitoon ja kuntoutukseen sen sijaan, että osa asiakastyöstä kuluu maksusitoumuskäytäntöihin

Päihdepalvelujen seudullisen mallin hyödyt

(Päihdepalvelujen laatusuositukset 2002)

- seudullisen palvelukokonaisuuden kehittäminen taloudellisesti mahdolliseksi
- kaikille asiakkaille voitaisiin taata tarpeenmukainen hoito (alueellinen tasa-arvo)
- valtakunnallisia palveluja olisi mahdollista käyttää tarpeen mukaan
- eri tahot voivat verkostoitua keskenään, jolloin heidän osaamisensa yhdistyy ja sitä voidaan hyödyntää paremmin

Seudullisen yhteistyön kehitysvaiheet

AleAlko ORGANISOINTI

Haukivuori, Hirvensalmi, Juva,
Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju,
Pertunmaa, Puumala, Ristiina
**Kuntakohtaiset, poikkihallinnolliset
työryhmät**

**Mikkelin seudun
sosiaali- ja
terveysjohtajien
kokous**

Projektiryhmä: MAMK,
Tyynelän kehittämiskeskus,
Mikkeli /EPT, A-klinikkasäätiö,
Pertunmaa /pth, Puumala /sos,
Tuustaipaleen kutoutumiskeskus,
ESSHP, Itä-Suomen huumehanke,
VAMP -hanke, ISO

**Alueellinen,
poikkihallinnollinen
päihdehuollon
neuvottelukunta**

**Järjestöt, yhteisöt,
yritykset, kirkot**

TYÖMENETELMÄT:

Konsultointi

Koulutus

Työryhmätyöskentely

Strategiaprosessin tutorointi

Kumppanuussopimukset

YHTEISTOIMINNALLISUUS

ALKOHOLISTRATEGIAN LAADINNASSA

(mukaillen Leppilampi 2001)

VISIO

MISSIO

ARVOT

ALKÖHOLIJOHTAMISEN TYÖVÄLINEITÄ

(mukaan STAKES)
MIRAELI FULT TECHNIA

Suositukset alkoholihaittojen
ehkäisemiseksi

Alkoholiohjelma
Alkoholistrategia

Vaihtoehtojen
ennakointi ja arviointi
(IVA)

Alkoholikertomus
Alkoholi-indikaattorit

Alkoholitilinpito

Seudun kunnat
ja kuntalaiset

ALKOHOLI-INDIKAATTOREIDEN VALINTA

HYVINVOINTISALDO

**ALKON VAIKUTUS
HYVINVOINTIIN**

ALKOHOLIKUOLEMAT
ITSEMURHAT
TAPATURMAT

**ALKON KÄYTTÖÄ
ENNAKOIVAT TEKIJÄT**

SAIRASTAVUUS
LAITOSHOITOPÄIVÄT
AVOKÄYNNIT
HUOSTAANOTETUT LAPSET
VÄKIVALTARIKOKSET
RATTIJUOPUMUKSET
TYÖKYVYTTÖMYYS
ERITYISPALVELUT
KUSTANNUKSET
KOKEMUKSET

ELINYMPÄRISTÖ
ELÄMÄNTAPA
KOULUTUS
ASENTEET
TYÖLLISYYS
SOS.SUHTEET
ANNISKELULUVAT
MYynti/KULUTUS

SEUDULLISET INDIKAATTORIT 1

- **Päihteidenkäyttöä ennakoivat tekijät**
- Tupakoi päivittäin, 8. ja 9. luokan oppilaista
- Tosihumalassa vähintään kerran kuukaudessa 8. ja 9. luokan ja lukion 1. ja 2. luokan oppilaat
- Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran 8. ja 9. luokan oppilaista
- Vanhemmuuden puutetta 8. ja 9. luokan oppilaista
- Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ja nuoret
- Alkoholijuomien myynti litraa
- Alkon myymälät/luovutuspaikat/tilaviinipaikat, vähittäismyyntipaikat, anniskeluravintolat

SEUDULLISET INDIKAATTORIT 2

- **Päihteiden käytön vaikutukset hyvinvointiin**
 - Alkoholisairauksien hoitopäivät
 - Huumesairauksien hoitopäivät
 - Päihdehuollon kuntoutuslaitosten ja katkaisuhoidoasemien hoitopäivät
 - Päihtymyksen takia säilöön otetut
 - Rattijuopumus ja huumaantuneena ajaminen
 - Rattijuopumuksen takia ajokorttinsa menettäneiden kuntoutusseuranta

- **Yleiset taustaindikaattorit**
 - Työttömyys
 - Nuorisotyöttömyys, 15-24 v.
 - Pitkäaikaistyöttömyys, yli 12 kk
 - Toimeentulotukea saaneiden määrä

Päihdepalvelustrategiassa tulee määritellä seuraavat asiat:

(Päihdepalvelujen laatusuositus 2002)

- Mitä lainsäädäntö ja valtakunnalliset päihdeohjelmat edellyttävät päihdepalveluilta?
- Miten kunnan päihdetilannetta ja päihdepalvelujen tarpeita arvioidaan, ja millä tavalla niiden kehittymistä seurataan?
- Mitkä ovat kunnan päihdepalvelujen tavoitteet?
- Millainen on kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon eri palveluiden yhteistyö, vastuut ja työnjakso päihdepalveluissa?
- Millä tavoin päihdepalvelujen saatavuus on kunnassa järjestetty, millaisia palveluita kuntalaisilla on saatavilla ja miten kuntalaiset voivat hakeutua niihin?
- Millä tavoin hoidon ja kuntoutuksen rahoituskäytännöt on järjestetty?
- Miten kuntalaisilta ja päihdepalvelujen asiakkailta sekä heidän läheisiltään saadaan palautetta heidän käyttämistään palveluista?
- Millä tavoin kuntalaisille tiedotetaan päihdepalveluista?
- Miten palvelujen toteutumista ja laatua seurataan ja arvioidaan?

Seutustrategian rakenne

- Mittareiden valinta → nykytilan analyysi
- Strategisen apuvälineen valinta: esim. BSC
- BSC: Strategisten näkökulmien valinta
- Seudullisen vision, mission ja arvojen määrittely
- Kriittisten menestystekijöiden määrittely: MISSÄ PITÄÄ ONNISTUA?
- Tavoitteiden määrittely: KUINKA HYVIN ON ONNISTUTTAVA?
- Mittareiden ja seurannan määrittäminen:
MITEN JA MILLOIN ONNISTUMISTA MITATAAN?
- Toimenpiteiden/ hankekokonaisuuksien määrittäminen:
MITÄ TEHDÄÄN, ETTÄ TAVOITTEET SAAVUTETAAN?

Strategiatyössä tarvitaan laaja-alaista ajattelua

- Poikkihallinnollisuus!
- Useita aiheen tarkastelunäkökulmia
 - Talous: resurssien hallinta, taloudellisuus ja tehokkuus
 - Henkilöstö: työkyky, uudistuminen
 - Prosessit: toimivuus, laatu, osallistuminen
 - Asiakkaat: vaikuttavuus, palvelukyky

VISIO, MISSIO, ARVOT

	Talous	Asiakas	Prosessi	Hlöstö
Kr.menes- tystekijät				
Tavoitteet				
Mittarit				

TOIMINTASUUNNITELMAT/HANKEKOKONAISUUDET